

Nr 532.

Av herr Nilsson i Kristinehamn och fröken Vinge, i anledning av
*Kungl. Maj:ts proposition, nr 149, angående omorga-
nisation av skolöverstyrelsen m. m.*

I propositionen nr 149 till årets riksdag angående omorganisation av skolöverstyrelsen m. m. föreslås bl. a., att inom skolöverstyrelsen skall upprättas en folkbildnings- och biblioteksrotel, inom vilken ärenden rörande folk- och skolbiblioteksväsendet skall handläggas av en bibliotekssektion med en byrådirektör som chef.

Frågor rörande folk- och skolbiblioteksväsendet handlägges för närvarande inom en fristående rotel av överstyrelsen, biblioteksroteln, med en förste bibliotekskonsulent som chef. 1936 års skolöverstyrelsesakkunniga föreslog, att biblioteksärendena skulle handhavas av en fristående rotel med ett biblioteksråd som chef. Denne borde i lönehänseende vara jämställd med administrativ byråchef. Skolöverstyrelsen tillstyrkte förslaget och har upprepade gånger återkommit till det i sina riksdagspetita. Folkbibliotekssakkunniga föreslog i sitt 1949 avgivna betänkande, att den centrala ledningen av folkbiblioteksväsendet skulle utbrytas ur överstyrelsen och förläggas till en fristående byrå, statens biblioteksbyrå. Chefen för byrån föreslogs skola erhålla byråchefs löne- och tjänsteställning men liksom motsvarande befattningshavare i Danmark och Finland (numera även i Norge) ha titeln biblioteksdirektör. Vid remissbehandlingen vann förslaget stark anslutning från bibliotekshåll. Styrelsen för Sveriges allmänna biblioteksörening anförde bl. a.:

Styrelsen är helt ense med sakkunniga att biblioteksärenden böra behandlas av en statens biblioteksbyrå, fristående från skolöverstyrelsen. Med hänsyn till folkbiblioteksväsendets utveckling och dess betydelse i landets bildningssystem anser styrelsen vidare, att starka skäl tala för att chefen för den statliga tillsynsmyndigheten bör i lönehänseende placeras högre än vad sakkunniga föreslagit.

Skolöverstyrelsesakkunniga har anslutit sig till folkbibliotekssakkunnigas förslag och förordat, att en särskild tillsynsmyndighet för folkbiblioteken kommer till stånd. I avvaktan på att folkbibliotekssakkunnigas förslag upptages till slutlig prövning har skolöverstyrelsesakkunniga räknat med att en biblioteksrotel tills vidare skall ingå i överstyrelsens organisation och föreslagit, att tjänsten som förste bibliotekskonsulent ersättes med en tjänst som byråchef. Skolöverstyrelsen har tillstyrkt förslaget. I propositionen 149/1952 redovisas icke remissyttrandena över folkbibliotekssak-

kunnigas förslag om biblioteksärendenas utbrytning ur överstyrelsen. Under hänvisning till motsvarande yttranden över skolöverstyrelsesakkunnigas förslag — som icke varit remitterat till biblioteksinstanser — har departementschefen ansett sig böra förorda, att folk- och skolbiblioteken alltjämt skall sortera under skolöverstyrelsen. De av skolöverstyrelsesakkunniga föreslagna folkbildnings- och folkbiblioteksrotlarna sammanslås enligt Kungl. Maj:ts förslag till en fristående enhet, folkbildnings- och biblioteksroteln. Inom denna upprättas en bibliotekssektion med en byrådirektör, som under rotelchefen handlägger biblioteksärendena.

Den föreslagna organisationen måste anses djupt otillfredsställande. Två sakkunnigutredningar har föreslagit en särskild tillsynsmyndighet för folkbiblioteksväsendet. Tre sakkunnigutredningar har föreslagit, att chefen för det organ, som skall handlägga biblioteksfrågor, skall ha byråchefs ställning. Kungl. Maj:t har icke blott avvisat förslaget om en särskild tillsynsmyndighet utan också funnit biblioteksärendena icke vara av den betydelse, att de ansetts böra företrädas inom överstyrelsen av en tjänsteman med ledamots ställning. Den föreslagna omändringen av den nuvarande biblioteksroteln till en bibliotekssektion kan icke motiveras av hänsyn till att roteln skulle ha färre arbetsuppgifter än övriga rotlar. Av skolöverstyrelsesakkunnigas sammanställning å s. 45—48 i betänkandet framgår, att roteln till sin personalomfattning är bland de största inom överstyrelsen. I fråga om arbetsuppgifternas karaktär kan hänvisas till de olika sakkunnigutredningarna. Förutom de uppgifter, som åligger roteln som organ för tillsynen över folkbiblioteksväsendet — bl. a. fördelning av statsunderstöd, granskning och kontroll av biblioteksverksamheten, granskning av förslag till bibliotekslokaler, yttranden vid tillsättningar av tjänster inom folkbiblioteksväsendet — kan nämnas, att roteln handhar utbildningen av bibliotekens personal, däribland den för stadsbibliotekens personal avsedda biblioteksskolan. Under roteln sorterar vidare den lokala inspektionen av folkbiblioteksverksamheten, utövad genom lands- och centralbibliotekarierna. Bortsett från att rotelchefen icke är ledamot av överstyrelsen är hans ställning jämförbar med övriga rotelchefer: enligt arbetsordningen avgör han sålunda sådana ärenden rörande folkbiblioteksväsendet, som icke är av beskaffenhet att skola avgöras av generaldirektören eller av skolöverstyrelsen in pleno.

Som motivering för förslaget att sammanföra folkbildnings- och biblioteksärenden till en arbetsenhet har departementschefen hänvisat till det nära sambandet mellan den allmänna folkbildningen och folkbiblioteken. Givetvis föreligger ett sådant samband, liksom det föreligger ett samband mellan biblioteksverksamheten och alla de olika former av kulturell verksamhet, som biblioteken har att tjäna. Även om en fristående biblioteksrotel bibehålles inom överstyrelsen, torde det emellertid bli möjligt att ge-

nom föreskrifter i instruktion och arbetsordning sörja för erforderligt centralt samarbete mellan folkbiblioteken och folkbildningsverksamheten.

I föreliggande läge synes frågan om upprättandet av en särskild tillsynsmyndighet för folkbiblioteken böra anstå. Därest riksdagen bifaller Kungl. Maj:ts förslag att biblioteksärendena alltjämt skall handläggas inom skolöverstyrelsen torde man emellertid från bibliotekens sida som ett minimum kunna göra anspråk på att ärendena liksom hittills skall handläggas inom en fristående rotel och att den som handlägger ärendena skall vara ledamot av överstyrelsen.

På grund av vad sålunda anförts hemställas,

att riksdagen ville besluta sådan ändring i Kungl. Maj:ts förslag angående omorganisation av skolöverstyrelsen, att en fristående biblioteksrotel upprättas samt att å personalförteckningen bland tjänstemän å ordinarie stat uppföres 1 byråchef (biblioteksdirektör) i lönegraden Ca 37 i stället för 1 byrådirektör i lönegraden Ca 31.

Stockholm den 1 april 1952.

Gustaf Nilsson,
Kristinehamn.

Margit Vinge.
